

”Tunnissa meni 1500e”

ULKOMAILLE PELAAMINEN RAHAPELIONGELMIIN APUA
HAKENEIDEN JOUKOSSA

MARIA HEISKANEN, INKA SILVENNOINEN, SANNI NUUTINEN, TUOMAS
HALLAMAA, JOUNI SAARELAINEN & CORINNE BJÖRKENHEIM

Sisällys

Tiivistelmä.....	1
1 Johdanto	2
2 Kysely Peliklinikalla ja Pelirajat'on-vertaistukiryhmissä	2
2.1 Kyselyn toteutus ja eettiset kysymykset	2
2.2 Tulokset	4
2.2.1 Peliympäristö ja pelitilien määrä	4
2.2.2 Ulkomaisilla sivuilla pelaamisen tavat.....	6
3 Ulkomaille pelaaminen Peliklinikan avohoidon aineistossa.....	9
4 Haittojen vähentäminen ja ehkäisy.....	14

Tästä raportista on julkaistu myös tiivistetty katsaus, jossa on esitetty keskeiset tulokset ja johtopäätökset. Tässä pidemmässä raportissa käydään tarkemmin läpi esimerkiksi aineistoon ja menetelmään liittyviä kysymyksiä ja esitetään tuloksia katsausta laajemmin.

Tiivistelmä

Rahapeliongelmiin apua hakeneilta kysyttiin, millaiset pelit heille olivat aiheuttaneet ongelmia. Ongelmia oli aiheutunut melko tasaisesti Veikkauksen kivijalka- ja nettipeleistä sekä ulkomaisista ja PAF:n nettirahapeleistä. Näyttäisi kuitenkin siltä, että ongelmat kärjistyvät ulkomaisiin peleihin siirryttäessä, erityisesti suurempien häviöiden ja lähes rajattoman pelitarjonnan myötä. Suuremmat panokset ja voitot, pelaamisen helppous, edut, bonukset ja mainonta olivat syinä ulkomaille pelaamisen aloittamiseksi. Erityisesti raha-automaattipelit korostuivat yksittäisistä pelimuodoista. Peliklinikan avohoidon vuosittaisissa tilastoissa nettipelaaminen yleistyy, ja viime vuosina netissä pelattavat rahapeliautomaatit ovat ohittaneet kivijalka-automaatit ongelmia aiheuttaneena pelimuotona. Apua rahapelaamisensa hallitsemiseen etsiville tai heitä auttaville ammattilaisille on listattu keinoja, joilla rajoittaa pelaamista netissä ja vähentää runsasta mainostusta. Lopuksi pohditaan yhteiskunnan toimenpiteitä ulkomaisten nettipelien haittojen vähentämiseksi.

1 Johdanto

Suomessa Veikkauksella on yksinoikeus rahapelien järjestämiseen ja mainostamiseen. Suomalaisilta ei ole kuitenkaan estetty rahapelien pelaamista verkon välityksellä ulkomaisten nettikasinoiden sivuilla. Online Casino City:n mukaan maaliskuussa 2019 oli saatavilla 555 kasinosivustoa, joilla voi pelata Suomesta, suomeksi ja euroilla.¹ Myös mainostamisen valvonta on vaikeaa. Euroopan maissa on tehty muutoksia rahapelien järjestämiseen viime vuosina. Esimerkiksi Ruotsissa siirryttiin nettipelaamisen osalta monopolista lisenssimalliin vuoden 2019 alussa. EU-maista 18 on estänyt ulkomaille pelaamisen joko IP- tai maksurajoituksia käyttäen.²

Rahapeliongelmiin apua ja tukea tarjoavissa palveluissa kohdataan ja autetaan ihmisiä, joiden elämäntilanne on mutkistunut myös ulkomaisten kasinojen järjestämien nettipelien vuoksi. Niin sanotut pelipiste- tai kivijalkapelit ja Veikkauksen nettipelit aiheuttavat yhtä lailla ongelmia, ja saattavat myös olla ulkomaisille sivuille siirtyneiden pelaajien ongelmien taustalla. Tässä raportissa kartoitetaan, millaisista rahapeleistä on aiheutunut ongelmia auttavien palvelujen piirissä olevilla. Erityisesti keskitytään ulkomaiseen nettipelaamiseen. Tavoitteena on tuoda lisätietoa tilanteesta, jossa Suomessakin selvitetään ja pohditaan ulkomaille pelaamisesta aiheutuvia haittoja ja sen mahdollista rajoittamista.

Raportissa esitellään ensin tuloksia Peliklinikalla ja Pelirajat'on-palveluissa tammi-huhtikuussa 2019 toteutetusta kyselystä, jossa kartoitettiin millaiset pelit sillä hetkellä palvelujen piirissä olevilla, apua hakevilla pelaavilla ovat aiheuttaneet ongelmia. Sen jälkeen kuvataan ulkomaille pelaamista Peliklinikan muissa aineistoissa. Tulkitsemme tuloksia siitä näkökulmasta, miten parhaalla mahdollisella tavalla voimme auttaa ulkomaisten pelien vuoksi vaikeuksiin joutuneita. Raportin tulokset eivät kerro kokonaisvaltaista kuvaa ulkomaille pelaamisesta eikä niiden pohjalta voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä koko järjestelmän osalta.

2 Kysely Peliklinikalla ja Pelirajat'on-vertaistukiryhmissä

Tässä luvussa kuvataan kyselyn toteutus ja esitetään tulokset.

2.1 Kyselyn toteutus ja eettiset kysymykset

Kysely rahapelaamisen ympäristöistä toteutettiin Peliklinikalla 14.1.–1.2.2019 ja Pelirajat'on-palveluissa helmi- ja maaliskuun aikana. Kyselylomake on nähtävillä liitteessä 1. Kyselyssä kysyttiin neljä kysymystä: ensimmäisessä pyydettiin arvioimaan, millaiset pelit vastaajalle ovat aiheuttaneet ongelmia (Veikkauksen kivijalkapelit, Veikkauksen nettipelit ja ulkomaiset nettirahapelit), toisessa kysyttiin kuinka monta aktiivista pelitiliä vastaajalla on, ja lopuksi oli avoimia kysymyksiä, jos vastaaja oli pelannut muita kuin Veikkauksen nettipelejä.

Peliklinikalla kyselyä mainostettiin asiakkaille, jotka olivat yhteydessä [Peluurin](#) auttavaan puhelimeen tai chatiin, olivat terapeuttiin yhteydessä Peli poikki -ohjelmassa, kävivät [Peliklinikan](#) avohoidon vastaanotolla tai vierailivat [Tiltin](#) toiminnoissa. Linkki sähköiseen vastauslomakkeeseen oli myös OmaPeluurissa ja Peli poikki -ohjelman foorumilla. Kyselyyn kerättiin vastauksia myös 18 [Pelirajat'on](#)-vertaistukiryhmässä eri puolilla Suomea.

Kyselyyn ei pyydetty vastausta Peliklinikan avohoidossa ensi kertaa käyviltä, ja myös Tiltissä ensi kertaa käyville ei niin usein kyselyä mainostettu. Jos asiakkaan tilanne on vaikea tai pahasti kriisiytynyt, on

¹ <http://online.casinocity.com/>

² Hörnie et al. (2018): Evaluation of regulatory tools for enforcing online gambling rules and channeling demand towards controlled offers. Final report, European Commission. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6bac835f-2442-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en>

etusijalla auttaminen, eikä asiakas välttämättä pysty keskittymään lyhyenkään lomakkeen täyttämiseen. Vastaajien joukossa on ihmisiä eri toipumisen vaiheissa. Osa pelaa edelleen, osa on lopettanut pelaamisen äskettäin ja osa on jo pidemmällä toipumisprosessissa. Vastaajajoukko kuvaa kuitenkin yhdessä ajankohdassa rahapeliongelmissa auttavien palvelujen piirissä olevia. Vaikka kaikki eivät välttämättä ole pelanneet kyselyn hetkellä, kuvataan tuloksilla sitä millaiset pelit ovat aiheuttaneet ongelmia heille, jotka palveluja juuri sillä hetkellä kaipaavat. Erilaisella kysymyksenasettelulla olisi voitu pyrkiä selvittämään mitkä pelit koukuttavat juuri nyt uusia pelaajia. Se olisi kuitenkin ollut vaikeaa, koska pelaajien saattaa olla itsekin vaikea arvioida missä kohtaa pelaaminen on muuttunut ongelmalliseksi. Jotkut ovat saattaneet pelata lapsesta saakka ja kasvaa rahapelien kyllästämään kulttuuriin, jolloin on vaikea löytää yksittäisistä peleistä syytä peliongelmalle.

Vastauksia saatiin 258 kappaletta, joista 126 Peliklinikalta ja 132 Pelirajat'on-toiminnasta. Kyselyyn vastattiin joko sähköisesti Webropol-lomakkeella tai paperilla. Tutkija ja Sosped-säätiön työntekijä veivät paperiset lomakkeet sähköiseen järjestelmään. Kyselyn ajanjaksolla Peliklinikan palveluissa kohdattiin oman rahapeliongelman vuoksi apua hakeneita noin 250 henkilöä.³ Pelirajat'on-ryhmissä oli 161 kävijää kyselyjakson aikana. Yhteensä palveluissa oli noin 411 henkilöä, jotka olisivat saattaneet kyselyn täyttää. Osa on voinut olla usean palvelun asiakkaana samaan aikaan. Vastaus kyselyyn saatiin siis yhteensä noin 63 prosentilta palvelujen asiakkaista ja ryhmien kävijöistä.

Vastaajille kuvattiin lomakkeen yhteydessä kyselyn tarkoitus, toteutus ja tulosten raportointi, ja painotettiin että osallistuminen on vapaaehtoista eikä vaikuta palvelujen saamiseen. Heille kerrottiin, että lomakkeeseen vastataan anonymisti, ja että raportoinnista ei voi tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Liitteessä 2 on nähtävillä vastaajille kerrotut tiedot kyselystä. Lomakkeessa ei kysytty vastaajien taustatietoja, vaan tarkoituksena oli pitää kysely mahdollisimman tiiviinä ja kartoittaa vain pelaamisympäristöjä ja ulkomaille pelaamista. Kyselystä ei siis synny henkilörekisteriä. Ei voida kuitenkaan myöskään arvioida, millainen joukko asiakkaista on kyselyyn vastannut tai painottuuko vastauksissa jotkin ryhmät. Voidaan kuitenkin arvella, että koska vastauksia on niin paljon suhteessa kohdattuihin asiakkaisiin, että vastaajajoukko vastaa pitkälti Peliklinikan ja Pelirajat'on-vertaisryhmien asiakaskuntaa yleisesti.

Kyselyn tarkoituksena kuvattiin, että sillä kerätään tietoa erityisesti ulkomaisilla nettikasinoilla pelaamisesta. Kyselystä myös puhuttiin "ulkomaille pelaamisen kyselynä". Asiakastyöntekijöille ja ryhmien vetäjille painotettiin, että kyselyyn toivotaan vastauksia kaikilta, myös sellaisilta jotka eivät ulkomaisilla nettisivuilla ole koskaan pelanneet. Tällä tavoin pystyttäisiin arvioimaan, kuinka suuri osa apua hakevista kokee ongelmia juuri ulkomaisten sivujen vuoksi. On kuitenkin todennäköistä, että vastaajissa painottuvat sellaiset henkilöt, jotka ovat pelanneet juuri ulkomaisia nettikasinoita. Kyselyssä erotettiin Veikkauksen nettipelit kaikista muista, ja yhdistettiin PAF:n pelit ulkomaisiin nettikasinoihin. Ulkomaisten nettirahapelien osalta esitettiin esimerkkejä pelisivustoista sen selventämiseksi, mitä ulkomaisilla nettirahapeleilla tarkoitetaan. Esimerkit olivat Unibet, Bettson, Casinohuone, Mr. Green ja SuomiCasino. Tällä tavalla pyrittiin painottamaan, että vaikka sivusto olisi suomenkielinen ja sen nimessä olisi "Suomi", kaikki muut kuin Veikkauksen sivut käsitetään tässä ulkomaisiksi. Myös PAF sen vuoksi, että PAF:lla ei ole oikeutta tarjota rahapelejä Suomen mantereella.

Asiakastyön yhteydessä kerättävät kyselyt kuormittavat aina työntekijöitä ja tuovat lisärasitetta työhön. Tämä kysely pyrittiin tekemään mahdollisimman kevyeksi, jotta siihen vastaamisessa ei menisi muutamaa minuuttia kauempaa. Asiakastyöntekijöiden palaute Peliklinikalla oli, että lyhyen kyselyn kerääminen

³ Avohoidossa noin 52 henkilöä (ei ensi kertaa käyviä), Peluurin auttavassa puhelimesta ja chatissa 84 henkilöä, Peli poikki -ohjelmassa noin 48 henkilöä ja Tiltissä 63 henkilöä. Lisäksi ilmoituksen kyselystä on voinut nähdä OmaPeluurin ja Peli poikki -ohjelman keskustelufoorumeilla.

määrätyllä kolmen viikon ajanjaksolla ei tuntunut liian kuormittavalta. Asiakkaiden oli helppo vastata kyselyyn. Osa asiakkaista oli pohtinut, kuka kyselyn toteuttaa ja miten se kytkeytyy Veikkaukseen. Toisaalta toisilla oli aiheesta paljon sanottavaa ja he pystyivät kertomaan tilanteestaan avoimissa kentissä.

2.2 Tulokset

2.2.1 Peliympäristö ja pelitilien määrä

Kaikkien kolmen peliympäristön (Veikkauksen pelit kivijalassa, Veikkauksen nettipelit, ulkomaiset nettirahapelit) kohdalla oli neljä vastausvaihtoehtoa: en ole pelannut, ei ole aiheuttanut ongelmia, on aiheuttanut joitakin ongelmia, on aiheuttanut paljon ongelmia. Tässä esitetään tulokset kunkin ympäristön kohdalta. Prosenttiosuudet esitetään sekä suhteessa kaikkiin siihen kysymykseen vastanneisiin, että suhteessa kaikkiin kyselyyn vastanneisiin.

Veikkauksen pelit kivijalassa	N	Tähän kysymykseen vastanneista, % (N = 254)	Kaikista kyselyyn vastanneista, % (N = 258)
En ole pelannut	12	4,7	4,7
Ei ole aiheuttanut ongelmia	62	24,4	24,0
On aiheuttanut joitakin ongelmia	67	26,4	26,0
On aiheuttanut paljon ongelmia	113	44,5	43,8
Yhteensä	254	100,0	98,4
Puuttuu	4		1,6

Taulukko 1. Veikkauksen pelit kivijalassa.

Noin neljäsosalle vastaajista Veikkauksen kivijalkapelit olivat aiheuttaneet joitakin ongelmia ja noin 44 prosentille paljon ongelmia. Alle viisi prosenttia tähän kysymykseen vastanneista ei ollut pelannut Veikkauksen kivijalkapelejä ja noin neljännekselle Veikkauksen kivijalkapelit eivät olleet aiheuttaneet ongelmia.

Veikkauksen nettipelit	N	Tähän kysymykseen vastanneista, % (N = 249)	Kaikista kyselyyn vastanneista, % (N = 258)
En ole pelannut	30	12,0	11,6
Ei ole aiheuttanut ongelmia	58	23,3	22,5
On aiheuttanut joitakin ongelmia	87	34,9	33,7
On aiheuttanut paljon ongelmia	74	29,7	28,7
Yhteensä	249	100,0	96,5
Puuttuu	9		3,5

Taulukko 2. Veikkauksen nettipelit.

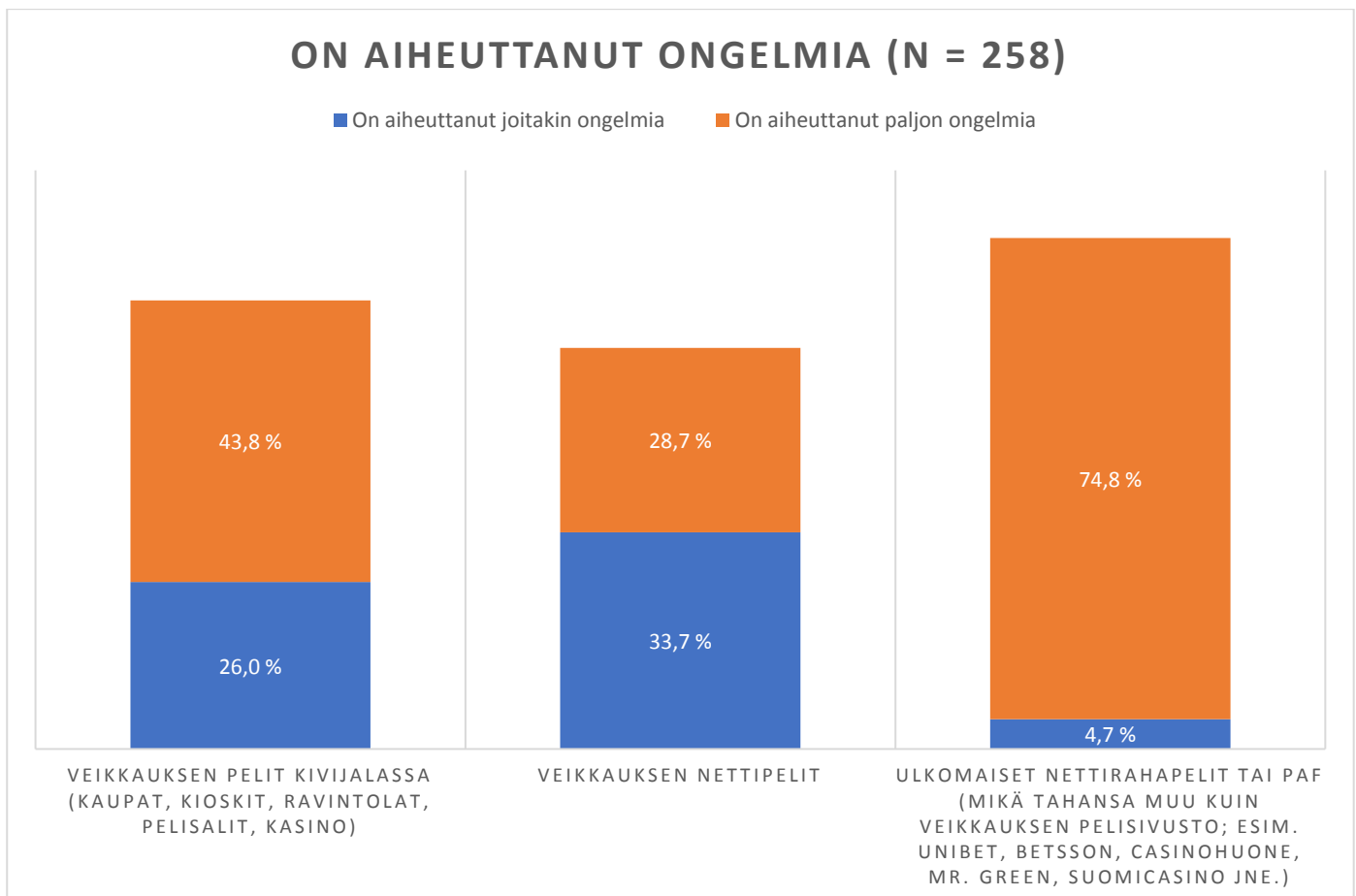
Veikkauksen nettipelit olivat aiheuttaneet joitakin ongelmia noin kolmannekselle vastaajista ja paljon ongelmia vähän alle kolmasosalle. Veikkauksen nettipelejä ei ollut pelannut noin 12 prosenttia ja Veikkauksen nettipelit eivät olleet aiheuttaneet ongelmia noin 23 prosentille.

Ulkomaiset nettirahapelit tai PAF (mikä tahansa muu kuin Veikkauksen pelisivusto; esim. Unibet, Betsson, Casinohuone, Mr. Green, SuomiCasino jne.)	N	Tähän kysymykseen vastanneista, % (N = 250)	Kaikista kyselyyn vastanneista, % (N = 258)
En ole pelannut	38	15,2	14,7
Ei ole aiheuttanut ongelmia	7	2,8	2,7
On aiheuttanut joitakin ongelmia	12	4,8	4,7

On aiheuttanut paljon ongelmia	193	77,2	74,8
Yhteensä	250	100,0	96,9
Puuttuu	8		3,1

Taulukko 3. Ulkomaiset nettirahapelit.

Ulkomaiset nettirahapelit tai PAF olivat aiheuttaneet joitakin ongelmia noin viidelle prosentille vastaajista ja paljon ongelmia noin kolmelle neljästä vastaajasta. Vain 15 prosenttia ei ollut pelannut näitä pelejä ja vähän alle kolmelle prosentille ne eivät olleet aiheuttaneet ongelmia.

Kuvio 1. Osuudet kaikista vastanneista, joilla nämä pelit ovat aiheuttaneet ongelmia.

Kuviossa 1 on esitetty niiden vastaajien osuudet, jotka ovat vastanneet pelien aiheuttaneen joitakin tai paljon ongelmia. Kysyttäessä paljon ongelmia aiheuttaneista peleistä, ulkomaiset nettirahapelit erottuvat suurimmalla osuudella. Yhdistettäessä luokat ”joitakin” ja ”paljon” ongelmia, osuudet ovat tasaisemmat. Määreet ”joitakin” ja ”paljon” voi ymmärtää monin eri tavoin, eikä aiheutuneita ongelmia oltu kyselylomakkeessa määritelty. On mahdollista, että osa vastaajista on ajatellut erityisesti rahallisia häviöitä vastatessaan joidenkin pelien aiheuttaneen paljon ongelmia. Lähes 70 prosentille vastaajista Veikkauksen kiviäkalapelit ovat aiheuttaneet ongelmia, noin 62 prosentille Veikkauksen nettipelit ja lähes 80 prosentille ulkomaiset nettirahapelit ovat aiheuttaneet ongelmia.

	Vastaajia	% vastaajista (N = 258)
Yksi ongelmia aiheuttanut pelimuoto	65	25,2
Kaksi ongelmia aiheuttanutta pelimuotoa	93	36,0
Kolme ongelmia aiheuttanutta pelimuotoa	99	38,4

Taulukko 4. Ongelmia aiheuttaneiden pelimuotojen määrä.

	N	% vastaajista (N = 258)
Vain kivijalkapelit ongelma	31	12,0
Vain Veikkauksen nettipelit ongelma	3	1,2
Vain ulkomaiset nettirahapelit tai PAF ongelma	31	12,0

Taulukko 5. Yksi ongelmia aiheuttava pelimuoto.

Taulukoissa 4 ja 5 on tarkasteltu vielä eri pelimuotojen aiheuttamia ongelmia päällekkäin. Vastaajista noin neljänneksellä on ollut yksi ongelmia aiheuttava pelimuoto, 36 prosentilla kaksi ja noin 38 prosentilla kolme ongelmia aiheuttavaa pelimuotoa. Noin 12 prosentille vastaajista vain kivijalkapelit ovat aiheuttaneet ongelmia ja samalle osuudelle vain ulkomaiset tai PAF:n nettirahapelit ovat aiheuttaneet ongelmia. Veikkauksen nettipelit ovat ainoana pelimuotona ongelmien taustalla noin yhdellä prosentilla vastaajista.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin aktiivisten pelitilien määrää tällä hetkellä tai juuri ennen kuin vastaaja oli lopettanut rahapelien pelaamisen (jos vastaaja oli jo lopettanut pelaamisen vastaushetkellä ja sulkenut pelitilinsä). Tähän pyydettiin laskemaan mukaan Veikkaus, PAF ja kaikki ulkomaiset nettisivut.

Pelitilien määrä	N	%
Ei yhtään	39	15,1
1-5	126	48,8
6-10	42	16,3
11-20	23	8,9
21-50	15	5,8
Yli 50	6	2,3
En osaa sanoa	7	2,7
	258	100,0

Taulukko 4. Pelitilien määrä vastaushetkellä tai juuri ennen pelaamisen lopettamista.

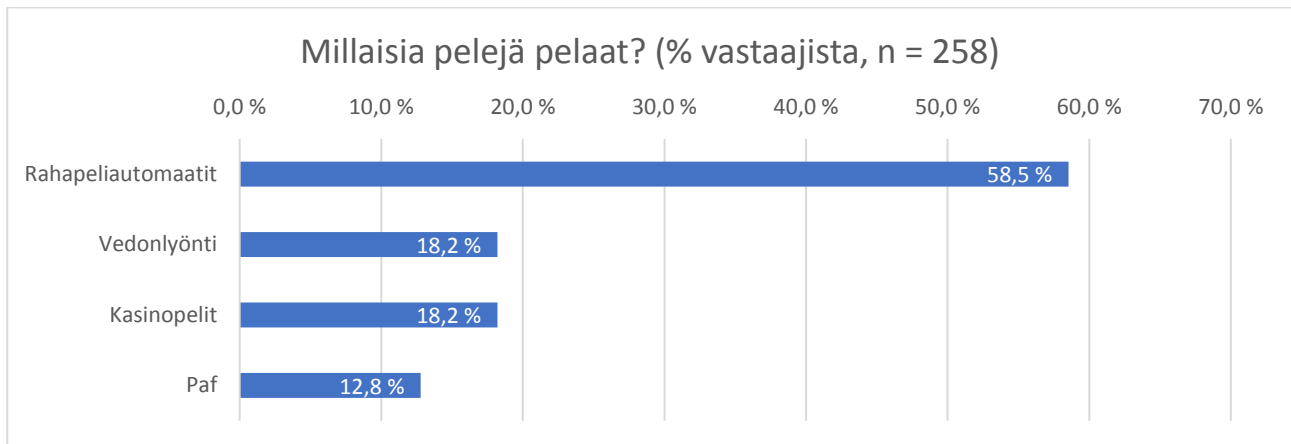
15 prosentilla vastaajista ei ollut yhtään pelitiliä. Noin puolella vastaajista oli 1–5 pelitiliä (48,8 %). Noin 16 prosentilla oli 6–10, noin yhdeksällä prosentilla 11–20, noin kuudella prosentilla 21–50 ja pienellä osalla (2,3 %) oli yli 50 pelitiliä. Osalla apua hakevista rahapelaajista on siis yhteensä jopa kymmeniä eri pelitilejä.

2.2.2 Ulkomaisilla sivuilla pelaamisen tavat

Kahdella avoimella kysymyksellä kartoitettiin millaisia pelejä vastaajat ulkomaisilla sivustoilla pelaavat ja miksi he olivat aloittaneet näillä sivuilla pelaamisen. Kysymys alustettiin vastaajille seuraavasti: ”Jos olet pelannut muita kuin Veikkauksen nettipelejä (esim. PAF, Unibet, Bettson, Casinohuone, Mr Green, SuomiCasino jne.), kerro lyhyesti:”. Tässä siis tehtiin ero Veikkauksen ja kaikkien muiden nettisivujen välillä, ja luettiin PAF samaan ryhmään ulkomaisten yhtiöiden kanssa.

Kuvausta pelatuista peleistä pyydettiin kysymyksellä ”Millaisia pelejä pelaat tai pelasit (pelisivusto / pelityyppi / pelin nimi jne.)”. Vastaajat olivat kirjoittaneet tähän pelityyppejä (esim. ”slotit”), pelisivustojen

nimiä ja pelien nimiä. Kuviossa 2 on esitetty ne osuudet vastauksista, joissa oli mainittu neljä yleisintä pelimuotoa tai -sivua. Huomionarvoista on, että lähes 60 prosenttia oli kirjoittanut tähän jollain ilmauksella pelaavansa rahapeliautomaatteja ulkomaisilla sivustoilla.

Kuvio 2. Ulkomaille pelattujen pelien tyypit, osuus vastauksista joissa pelimuoto tai -sivu mainittu.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin ”Miksi aloitit ulkomaisilla sivustoilla pelaamisen?”. Vastauksia luokiteltiin kokonaisuuksiksi, jotka kuvaavat ulkomaisilla sivuilla pelaamisen syitä ja motiiveja. Eniten mainintoja sai **suuremmat voitot ja panokset tai paremmat kertoimet** (mainittiin jollain ilmaisulla 95 kertaa vastauksissa). Jättipotit houkuttelevat ja todelliset tai kuvitellut paremmat voittomahdollisuudet saavat kokeilemaan uusia sivustoja. Kyselyyn vastaajat ovat hakemassa apua rahapeliongelmaansa, eli on mahdollista, että heillä on ollut taloudellisia vaikeuksia jo ulkomaisille sivuille siirryttäessä, ja että jättipoteissa nähdään mahdollisuus jo aiheutuneiden velkojen maksamiseksi. Vedonlyöntikohteissa oli etsitty ulkomaisilta sivuilta parempia kertoimia ja raha-automaattipeleistä suurempaa palautusprosenttia.

”Voittojen tavoittelu, voittoprosentit parempia”

”Halusin voittaa rahaa ja päästä veloistani”

”Laajempi pelivalikoima. Suurempien panosten mahdollisuus. Jackpot-pelit.”

Myös **laajempi pelivalikoima** (50 mainintaa) ja **pelien ominaisuudet** (34 mainintaa) saivat paljon mainintoja. Ulkomaisilla sivuilla katsottiin olevan enemmän pelejä, enemmän vedonlyöntikohteita ja enemmän pelaajia. Pelejä kuvattiin ”paremmiksi”, visuaalisesti hienommiksi, houkuttelevammiksi ja mukaviksi pelata. Osa oli siirtynyt pelaamaan ulkomaille ennen kuin suomalaisilla yhtiöillä oli niin laajaa nettipelitarjontaa.

”Paremmat edut, pelit, pelaajien määrä, unelma läsnä”

”Pelit oli houkuttelevampia, isommat valikoimat ja voitot.”

Ulkomaiset peliyhtiöt tarjosivat **etuja ja bonuksia**, jotka saivat vastaajat siirtymään pelaamaan heidän pelejään. Talletusbonukset, bonuskierrokset, ilmaispelit, VIP-ohjelmat ja muut asiakasedut mainittiin syiksi siirtyä ulkomaisten nettikasinoiden asiakkaisiksi (48 mainintaa).

”Talletusbonukset sai kiinnostumaan ’ilmaisen rahan’ houkutuksena.”

Helppous (36 mainintaa) oli yleisin ominaisuus, jota vastaajat olivat arvostaneet ulkomaille siirtyessään. Helppous viittasi siihen, että ulkomaisille sivuille siirtyminen ja pelitilin avaaminen olivat helppoa. Myös pelaamista, voittamista, tallettamista ja voittojen kotiuttamista kuvattiin helpoiksi. Muiden ulkomaisten

sivujen ominaisuuksien osalta mainittiin esimerkiksi livestream, ympärivuorokautisuus, luottokortilla pelaamisen mahdollisuus ja vähemmän rajoituksia pelaamiselle. Nopeudella viitattiin nopeampiin peleihin, reaaliaikaisuuteen ja nopeuteen sivustossa. Osalle oli tärkeää, ettei nettikasinolle tarvinnut kirjautua tai tehdä pelitiliä ja että voitot sai suoraan pankkitilille. Jotkut kuvasivat ulkomaisilla sivuilla riita-asioiden ratkeavan helposti ja sivujen olevan luotettavia.

”Tuntui todella helpolta”

”Helpompi ja nopeampi kotiutus ja talletus”

Mainonta, esimerkki ja ensimmäiset voitot (24 mainintaa) olivat olleet myös monella kimmokkeena ulkomaisilla sivuilla pelaamisen aloittamiseen. Mainoksia näkyi sähköpostissa ja sosiaalisessa mediassa tai tuttu tai ystävä oli voittanut nettikasinolta. Mainoksissa kerrottiin pelaajista, jotka olivat voittaneet paljon pienellä panoksella ja luvattiin ilmaiskierroksia tai aloitusbonuksia. Osa mainitsi, että oli ensimmäisillä pelikerroilla saanut voittoja ja jatkanut sen vuoksi pelaamista.

”Koska ne markkinoivat niin rajusti somessa ja lupasivat hyviä bonuksia. Ensimmäisillä talletuksilla voitot olivat uskomattomia veikkaukseen nähden.”

”Ystävät oli saaneet ’helppoa’ rahaa, joten yritin itekin ja sille tielle jäin..”

Osalla vastaajista **Veikkauksen pelirajoitukset**⁴ olivat tulleet vastaan (11 mainintaa), ja he olivat sen jälkeen siirtyneet muille sivuille. Veikkauksen sivujen pelirajoitukset (itse asetetut tai valmiit) olivat tulleet täyteen, tai vastaaja oli asettanut itselleen pelikiellon Veikkauksen sivuille.

”Estin itseltäni pelaamisen Veikkauksella.”

Vastauksissa verrattiin kaiken kaikkiaan ulkomaisia sivuja Veikkaukseen, jo kysymyksenasettelun takia, mutta osassa vastauksia oli luettavissa myös selvää **vastakkainasettelua Veikkaukseen** (15 mainintaa), kun kuvattiin ettei Veikkauksen pelit kiinnostaneet tai että Veikkauksen sivuilla ei ”kannattanut” pelata.

”Huomattavasti isompiin voittoihin mahdollisuus. Talletus-bonukset. Keskisormen näyttö Veikkauksen monopolille.”

Osa kuvasi ulkomaille pelaamisen syiksi yleisempiä rahapelaamisen tai rahapeliongelmien taustalla olevia asioita, kuten oma tunnetila, uteliaisuus, viihde, jännitys, pakeneminen tai kotona ja piilossa pelaaminen. Joku mainitsi, ettei tiennyt pelaavansa ulkomaisella sivulla.

Pelaajia houkuttelee siis ulkomaisille sivuille raha ja voittamisen mahdollisuudet, pelien ominaisuudet ja bonusjärjestelmät. Ulkomaisilla sivuilla pelaamisen aloittaminen kuvataan helpoksi. Osalla oli tullut Veikkauksen sivujen pelirajoitukset vastaan, ja he olivat siirtyneet muille sivuille sen vuoksi.

Kolmas avoin kysymys kuului ”haluatko kertoa lisää tästä aiheesta”. 80 vastaajaa oli kirjoittanut tähän kohtaan jotakin. Vastaukset liittyivät ulkomaisten pelien laajaan tarjontaan, syihin siirtyä ulkomaisille sivuille, netissä pelattavien rahapelien riskeihin ja velkaantumiseen, rahapeliongelman kuvauksiin, oman pelaamisen hallinnan työkaluihin tai järjestelmän vastuullisuuteen, Veikkauksen peleillä aloittamiseen sekä siihen ettei pelaa netissä.

⁴ Veikkauksen sivuilla on käytössä laaja pelirajoituskokonaisuus. Ennen ensimmäistä rahansiirtoa jokaisen on asetettava vuorokausi- ja kuukausikohtaiset rahansiirtorajat. Nopearytmiin peleihin on myös asetettava tappiorajat. Peli- tai peliryhmäkohtaisia pelinestöjä voi asettaa määrättyksi ajaksi tai toistaiseksi. (<https://www.veikkaus.fi/fi/pelaamaltilla#!/gambling-restraints-header>).

Laajan tarjonnan osalta vastaajat kuvasivat kuinka aina löytyy uusi pelisivu jos yhden sulkee, ja että tarjonnan ollessa suurta ja uusien tilien luomisen helppoa tuntuu vaikealta lopettaa pelaamista tai pitää pelitilien määrää pienenä. Ulkomaille pelaamisen siirtymisen syiksi kuvattiin samanlaisia asioita kuin edellisessä kysymyksessä. Aluksi saadut voitot, viihdyttävyyys, houkuttelevat pelit, kertakokeilu, bonukset, nopeampi tempo, pelien musiikki, mainokset ja suuret potit mainittiin syiksi ulkomaille siirtymisen takana. Moni oli kuvannut netissä pelattaviin rahapeleihin liittyviä riskejä, erityisesti suurten häviöiden osalta ja sitä kuinka pelit koukuttavat helposti. Osa kuvasi yleisesti rahapeliongelmaa ja pelaamisen taustalla olevia syitä kuten ahdistusta. Jotkut olivat siirtyneet ulkomaille pelaamaan voittaakseen enemmän rahaa, jotta saisivat pelaamisen aiheuttamat talousvaikeudet ratkaistua. Rahansiirtojen helppous ja nopeus, rahan arvon häviäminen ja pikavippien suuri tarjonta mainittiin talousongelmien aiheuttajiksi.

”Mainosten vuoksi eksyin sivuille ja sain ilmaiskierroksia. Jäin koukuun heti kun sain aluksi isompia voittoja. Myöhemmin voittoja ei enää tullut mutta jatkoin talletuksia. Pelitilien sulkeminen oli tosi vaikeaa ja silti tuli mainoksia koko ajan. Vähitellen pelaamani peliskaala pieneni ja pelasin vain paria samaa peliä.”

Oman pelaamisen hallinnan työkaluista mainittiin esimerkiksi nettipelaamisen estävät ohjelmat, pelisivuille haetut pelikiellot, pelisivuille asetetut talletusrajat ja henkilöllisyyden todistaminen pelitiliä luodessa. Ongelmaksi koettiin esimerkiksi, ettei tilejä saa välttämättä lopetettua kokonaan ja että kaikkialle ei saa pelikieltoa. Useampi toivoi, että ulkomaiset nettikasinot kiellettäisiin kokonaan. Myös Veikkauksen pelaamisen hallinnan työkaluja kuvattiin, ja esimerkiksi talletus- ja tappiorajat arvioitiin toimiviksi. Moni kuitenkin kertoi, että rahapeliongelmiensa taustalla on Veikkauksen pelit, vaikka tilanne olisikin realisoitunut pahasti ongelmalliseksi vasta ulkomaisten nettirahapelien myötä. Erityisesti rahapeliautomaatit kivijalassa ja pelipisteissä sekä Veikkauksen markkinointi nähtiin ongelmallisina.

3 Ulkomaille pelaaminen Peliklinikan avohoidon aineistossa

Peliklinikalla tilastoidaan asiakkaiden antamien tietojen perusteella pelatut pelit ja ongelmia aiheuttanut pelimuoto. Seuraavassa tarkastellaan netissä pelaamista Peliklinikan avohoidon asiakasaineistossa vuosina 2011–2018. Osa tarkasteluista päättyi toukokuuhun 2018. Avohoito on keskusteluapua rahapeliongelmiä kohdanneille helsinkiläisille ja vantaalaisille. Asiakkaita pyydetään ensimmäisellä käyntikerralla täyttämään lomake, jossa kysytään esimerkiksi taustatietoja ja kysymyksiä pelaamisen tavoista. Pelattuja pelejä ja ongelmia aiheuttavia pelitapoja koskevat kysymykset on esitetty liitteessä 3.

Tässä tarkastelussa on muodostettu uusia muuttujia esimerkiksi taulukoissa 6 ja 7 yhdistämällä netissä pelattuja pelejä. Tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin rahapeliongelmiin, vaan kertovat vain tämän yhden palvelun asiakkaista.

Pelaa jotakin pelimuotoa netissä			
	Frekvenssi	Suhteellinen osuus	Kumulatiivinen prosenttiosuus
Ei pelaa	280	33,9	33,9
Pelaa	546	66,1	100,0
Yhteensä	826	100,0	

Taulukko 6. Peliklinikan avohoidossa netissä pelaavat.

Pelaa netissä Suomeen			
	Frekvenssi	Suhteellinen osuus	Kumulatiivinen prosenttiosuus
Ei pelaa	410	49,6	49,6
Pelaa	416	50,4	100,0
Yhteensä	826	100,0	
Pelaa netissä ulkomaille			
	Frekvenssi	Suhteellinen osuus	Kumulatiivinen prosenttiosuus
Ei pelaa	400	48,4	48,4
Pelaa	426	51,6	100,0
Yhteensä	826	100,0	

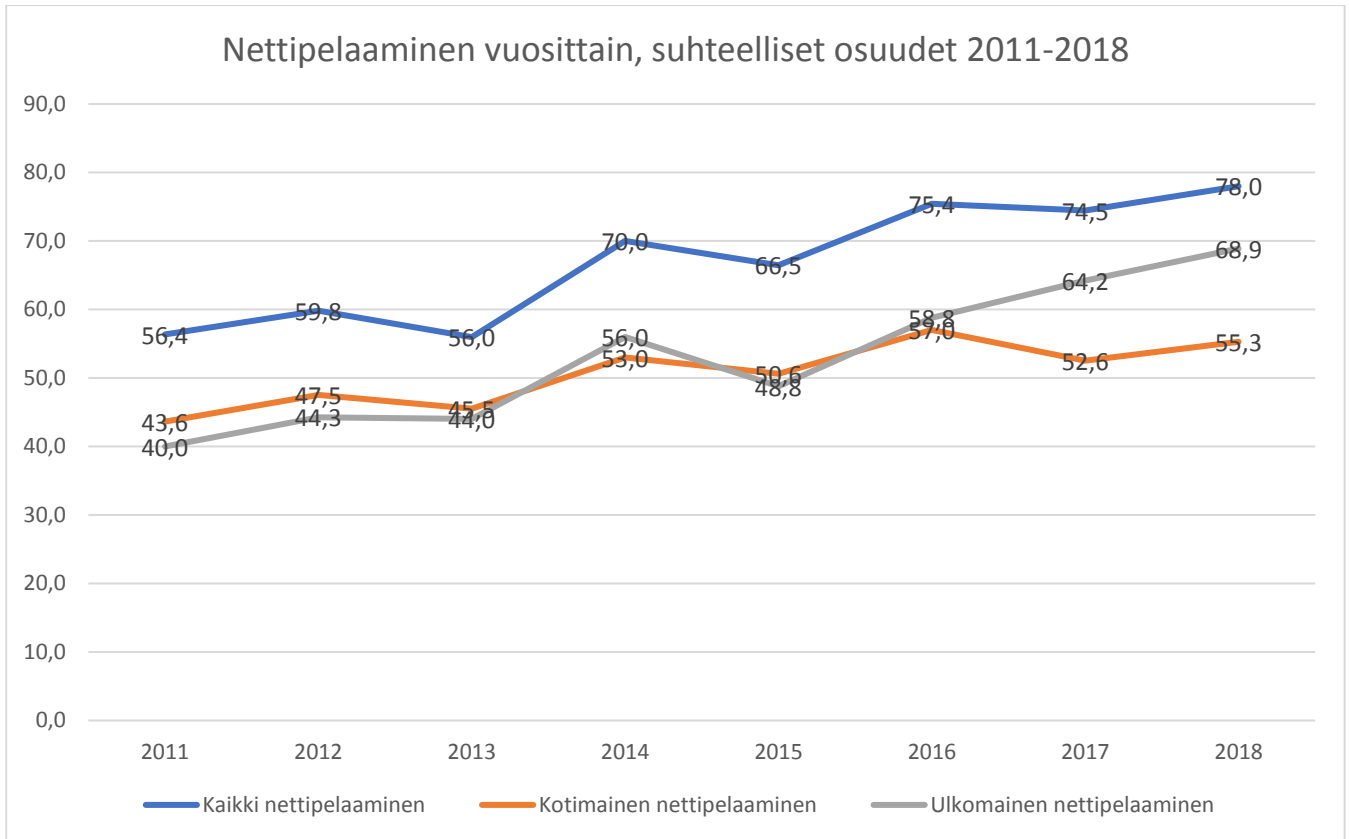
Taulukko 7. Peliklinikan avohoidossa Suomeen ja ulkomaille netissä pelaavat.

Vuosina 2011-5/2018 Peliklinikan avohoidossa asiakkaana olleista noin kaksi kolmasosaa on pelannut jotakin pelimuotoa netissä. Suomalaisilla sivuilla (nyk. Veikkaus, aiemmin Veikkaus / RAY / Fintoto) ja ulkomaisilla sivuilla pelaavien osuus on noin puolet asiakkaista kummallakin.

Ristiintaulukointi Pelaako netissä Suomeen ja Pelaako netissä ulkomaille					
			Pelaako netissä ulkomaille		Yhteensä
			Ei pelaa	Pelaa	
Pelaako netissä Suomeen	Ei pelaa	Määrä	280	130	410
		Odotettu määrä	198,5	211,5	410,0
	Pelaa	Määrä	120	296	416
		Odotettu määrä	201,5	214,5	416,0
Yhteensä		Määrä	400	426	826

Taulukko 8. Ristiintaulukointi Suomessa ja ulkomailla pelaamisesta.

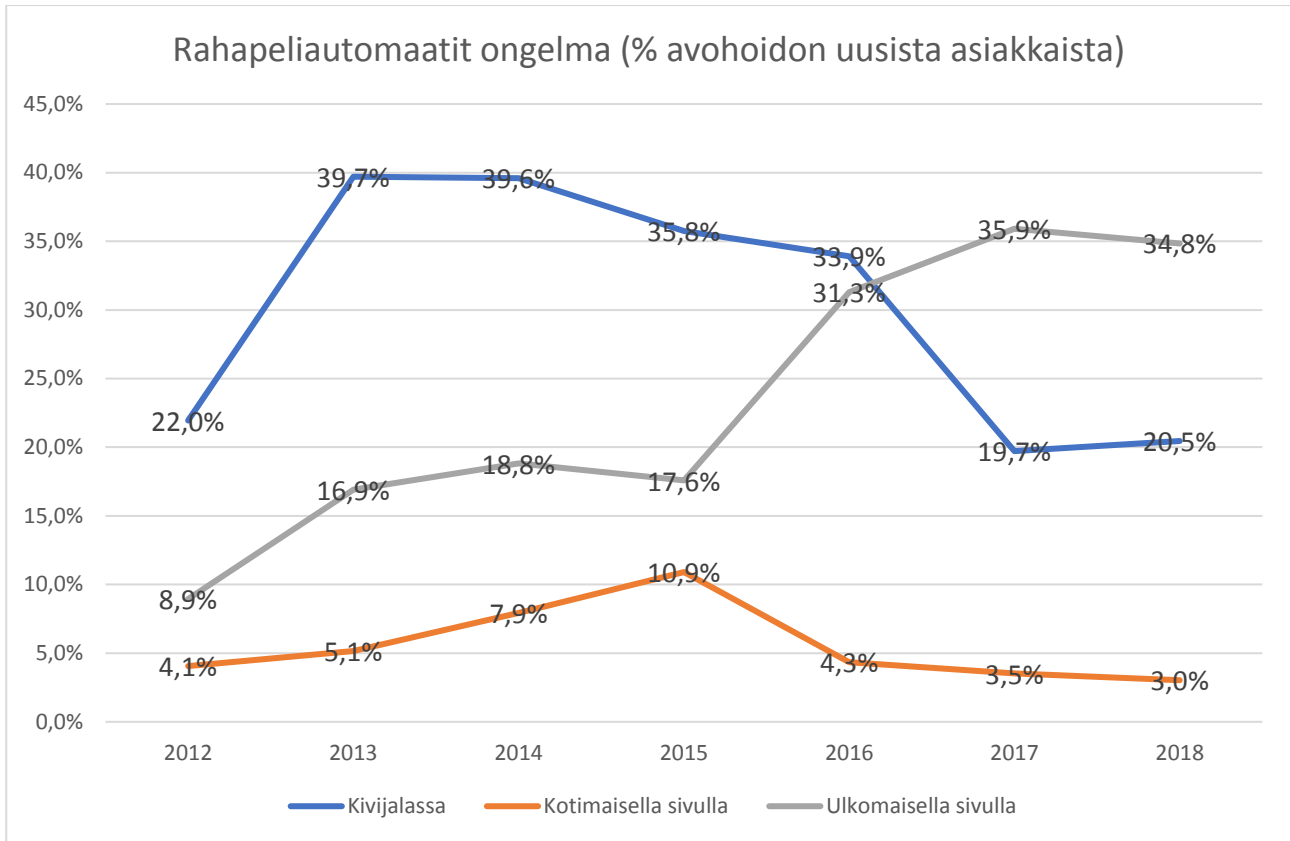
Ristiintaulukoinnin perusteella ryhmä, joka ei pelaa kotimaisissa ja ulkomaisissa nettipalveluissa on yliedustettu. Jos kotimaisten ja ulkomaisten nettipalveluiden käytöllä ei olisi yhteyttä, olisi tämän ryhmän suhteellinen osuus noin neljäsosa avohoidon asiakkaista. Myös ryhmä, joka pelaa sekä suomalaisissa että ulkomaisissa nettipalveluissa, on huomattavan yliedustettu. Tämän seurauksena ryhmät, jotka pelaavat ainoastaan joko suomalaisissa tai ulkomaisissa nettipalveluissa ovat aliedustettuja. Tämän perusteella ulkomaisissa ja suomalaisissa nettipalveluissa pelaaminen kytkeytyvät toisiinsa, vaikka osa asiakkaista pelaakin ainoastaan joko suomalaisissa tai ulkomaisissa nettipalveluissa. Suurimmat ryhmät ovat asiakkaat, jotka pelaavat rahapelejä sekä suomalaisissa että ulkomaisissa nettipalveluissa (N = 296), ja ryhmä, joka ei pelaa rahapelejä nettipalveluiden kautta (N = 280).

Kuvio 3. Nettipelaajien suhteellinen osuus vuosittain Peliklinikan avohoidossa 2011–2018.

Kuviossa 3 on kuvattu ylipäänsä netissä pelanneiden osuus avohoidon uusista asiakkaista ja lisäksi kotimaisilla ja ulkomaisilla sivuilla pelaavien osuudet vuosittain. Vuosittainen tarkastelu osoittaa, että rahapelejä internetissä pelaavien suhteellinen osuus avohoidon asiakkaista on kasvanut vuoden 2011 tasosta. Erityisen voimakkaasti on kasvanut ulkomaisissa nettipalveluissa pelaavien osuus. Vuonna 2018 hoitosuhteen aloittaneista selkeästi suurempi osuus pelasi ulkomaisissa nettipalveluissa suomalaisiin nettipalveluihin verrattuna. Vuoden 2017 perusteella suomalaisissa nettipalveluissa pelaavien osuus näyttäisi olevan laskussa samalla, kun ulkomaisissa nettipalveluissa pelaavien osuus on voimakkaassa nousussa. Vuonna 2018 suomalaisella sivulla pelaavien osuus taas nousi hieman. Tämä saattaa kuitenkin johtua vain satunnaisesta vaihtelusta, koska aiempina vuosina kotimaisissa ja ulkomaisissa nettipalveluissa pelaavien osuudet ovat olleet hyvin lähellä toisiaan ja kehittyneet samansuuntaisesti. Ero on kuitenkin hyvin suuri, joten on todennäköistä, että ulkomaisissa nettipalveluissa pelaavien osuus kasvaa myös tulevaisuudessa ja tähän kehitykseen saattaa liittyä kotimaisissa nettipalveluissa pelaavien osuuden pieneneminen. Myös Peluurin vuosiraportissa 2018 nettipelaaminen oli aiempaa useammin yhteydenottajan ongelmien taustalla.⁵

⁵ <https://peluuri.fi/fi/tietopankki/peluuri-info/peluurin-vuosiraportit/peluurin-vuosiraportti-2018>

Kuvio 4. Rahapeliautomaatit eri kanavissa ongelmaksi kokoneiden osuudet Peliklinikan avohoidossa 2012–2018.

Kuviossa 4 on kuvattu ne osuudet Peliklinikan avohoitoon tulleista uusista asiakkaista, jotka ovat ilmoittaneet rahapeliautomaatien aiheuttaneen heille ongelmia. Kivijalassa ja kotimaisella sivulla pelattujen automaattien aiheuttamat ongelmat näyttäisivät olevan laskussa, kun ulkomaisilla sivuilla pelattujen rahapeliautomaattien aiheuttamat ongelmat ovat nousseet vuodesta 2015 alkaen voimakkaasti. Tarkastelu on tehty vain rahapeliautomaateista, koska muiden pelimuotojen osalta ongelmat ovat harvinaisempia.

Avohoidon aineistosta 2011–5/2018 tutkittiin logistisella regressioanalyysillä sitä mikä ennustaa nettipelaamista ylipäänsä, nettipelaamista kotimaisilla sivuilla ja nettipelaamista ulkomaisilla sivuilla (taulukot liitteessä 4). Selitettävänä muuttujana on asiakkaan ilmoittamat pelaamansa pelit. Näitä on kysytty siten, että asiakas merkitsee pelaamansa pelit, ja myös että pelaako niitä liveinä vai netissä Suomeen tai ulkomaille. Tarkastellun ajanjakson aikana suomalaisten nettirahapeliin osalta on tapahtunut muutos kolmesta pelisivusta yhteen sivuun.

Netin kautta tapahtuvaa rahapelaamista yleisesti avohoidon asiakkailla selittää mallissa viisi muuttujaa. Selittäviä muuttujia mallissa olivat asiakkaan ikä nuorempi asiakkuuden alussa ($p < 0,001$), se ettei asiakkaalla ole maahanmuuttajataustaa (syntymämaa jokin muu kuin Suomi tai kotikieli muu kuin suomi tai ruotsi) ($p = 0,021$), se ettei asiakas käytä masennus- tai mielialalääkkeitä ($p = 0,009$), se että asiakas on ottanut pikavippejä ($p < 0,001$) ja se että asiakas on kaikkiruokainen pelaamiensa pelien suhteen ($p < 0,001$). Mallin perusteella nuorempina asiakkaiksi tulleet pelaavat vanhempia todennäköisemmin rahapelejä internetin kautta. Yhden vuoden vaikutus vetosuhteeseen ei ole kovin suuri, mutta avohoidon asiakkaiden laajan ikäjakauman vuoksi ikä asiakkuuden alussa on hyvin voimakas selittäjä. On kuitenkin huomionarvoista, että nettipalveluiden kautta pelaamisen ennustetun todennäköisyyden jakauman

yläpäässä, iän vaihteluväli on hyvin suuri (noin 20 – 50 vuotta), joten ei voida sanoa, että verkon kautta tapahtuva rahapelaaminen olisi vain nuorten ilmiö.

Mallin perusteella henkilöt, joilla ei ole maahanmuuttajataustaa pelaavat maahanmuuttajataustaisia asiakkaita huomattavasti todennäköisemmin rahapelejä verkon. Tämä ero ei kuitenkaan selity asiakkaan iällä, sillä iän vaikutus mallissa on vakioitu.

Mallin perusteella pikavippien ottaminen liittyy hyvin suureen todennäköisyyteen pelata rahapelejä verkon kautta. Selittäjänä pikavippien ottaminen on kuitenkin hieman arveluttava, koska on hyvin todennäköistä, että verkon kautta tapahtuva rahapelaaminen lisää todennäköisyyttä ottaa pikavippejä eikä päinvastoin. Mallin perusteella voi kuitenkin sanoa, että pikavippien ottaminen liittyy voimakkaasti verkon kautta tapahtuvaan rahapelaamiseen. Kaikkiruokaisuus, eli useiden pelityyppien pelaaminen lisää mallin mukaan todennäköisyyttä netin kautta tapahtuvaan rahapelaamiseen. Kaikkiruokaisuuden vetosuhte ei ole kovinkaan merkittävä, mutta sisältää jakauman minimin ja maksimin.

Masennus- tai mielialälääkkeiden käyttö näyttäisi selvästi vähentävän todennäköisyyttä pelata rahapelejä verkkopalveluiden kautta. Erityisen suuri ero on miesten välillä, mutta samansuuntainen yhteys on havaittavissa myös naisilla. Molemmissa ryhmissä miesten todennäköisyys on korkeampi kuin naisilla. Tämä saattaa viitata siihen, että sukupuolen ja masennus- tai mielialälääkkeiden käytön välillä on jonkinlainen interaktio.

Sukupuolen ja alle 18-vuotiaiden lapsien vanhemmuuden välinen interaktio on lähes tilastollisesti merkitsevä selittäjä. Tilastollinen merkitsevyys on kuitenkin melko arbitraarinen mittari ja interaktion olemassaoloa puolustaa moni seikka. Ensinnäkin aiemmassa mallissa, jossa interaktiota ei ollut vakioitu, oli jo pelkkä alle 18-vuotiaitten lasten vanhemmuus tilastollisesti merkitsevä selittäjä. Tämän lisäksi interaktion 95 % luottamusvälin perusteella on melko todennäköistä, että interaktio on olemassa, vaikka luottamusväli sisältääkin arvon 0. Laatikkokuvion perusteella näyttää selvästi siltä, että alle 18-vuotiaiden lasten äidit pelaavat nettirahapelejä huomattavasti useammin muihin naisiin verrattuna. Osa yhteydestä voi selittyä iällä, sillä on todennäköistä että alle 18-vuotiaiden lasten äidit ovat nuorempia muita naisia nuorempia (ainakin osalla asiakkaista on yli 18-vuotiaita lapsia). Tätä kompensoi kuitenkin se, että vanhemmuus ylipäättään on harvinaisempaa nuorissa ikäryhmissä.

Regressioanalyysin perusteella **ulkomaisissa palveluissa** tapahtuvaa nettipelaamista selittävät tilastollisesti merkitsevällä tasolla asiakkaan nuorempi ikä asiakkuuden alussa, se ettei asiakkaalla ole maahanmuuttajataustaa (syntymämaa jokin muu kuin Suomi tai kotikieli muu kuin suomi tai ruotsi), asiakkaan huonoksi koettu fyysinen terveydentila, asiakkaan korkea tulotaso ja se, että asiakas pelaa myös suomalaisten nettipalveluiden kautta.

Logistisen regressiomallin perusteella asiakkaan ennustettu todennäköisyys pelata ulkomaisten internet-palveluiden kautta laskee iän lisääntyessä. Mitä vanhempana henkilö tulee avohoidon asiakkaaksi, sen epätodennäköisempää on, että hän pelaa ulkomaisten nettipalveluiden kautta. Tähän ei näyttäisi vaikuttavan se, onko vanhempien asiakkaiden peliongelma kehittynyt nuorena vai vasta vanhemmalla iällä, sillä peliongelman kehittymiseen kulunut aika ei selitä ulkomaisten nettipalveluiden kautta pelaamista tilastollisesti merkitsevällä tasolla. Tämän perusteella voidaan olettaa, että vanhemmat asiakkaat, jotka ovat aloittaneet rahapelaamisen ennen nettipalveluiden syntymistä, eivät ole myöskään siirtyneet niiden käyttäjiksi myöhemmin. Hajontakuvien perusteella iän ja ulkomaisten nettipalveluiden kautta pelaamisen ennustetun todennäköisyyden yhteydessä ei ole eroa sukupuolten välillä.

Regressiomallin perusteella näyttää siltä, että koettu fyysinen terveydentila on yhteydessä pelaamiseen ulkomaisten nettipalveluiden kautta. Mallin perusteella asiakkaat, jotka kokevat fyysisen terveydentilansa

huonoksi pelaavat todennäköisemmin ulkomaisten nettipalveluiden kautta, kuin asiakkaat joiden koettu terveydentila on hyvä.

Logistisen regressiomallin perusteella tulotaso on yhteydessä ulkomaisten nettipalveluiden kautta tapahtuvaan pelaamiseen siten, että mitä korkeampi asiakkaan tulo taso on, sitä todennäköisemmin asiakas pelaa ulkomaisten nettipalveluiden kautta.

Logistisen regressiomallin viimeinen ulkomaisten nettipalveluissa tapahtuvaa pelaamista tilastollisesti merkitsevällä tasolla selittävä muuttuja on suomalaisten nettipalveluiden kautta tapahtuva pelaaminen. Mallin perusteella kotimaisen nettipalvelun kautta pelaavat asiakkaat pelaavat myös hyvin todennäköisesti ulkomaisten nettipalveluiden kautta. Tämä havainto on yhteneväinen taulukon 8 kanssa (nettipalveluiden kautta pelaamisen ristiintaulukointi).

Logistisessa regressioanalyysissä on rakennettu 2 mallia, joilla selitetään **suomalaisten nettipalveluiden** kautta tapahtuvaa rahapelaamista. Mallit on rakennettu siten, että ne muistuttavat aiempaa logistista regressiomallia, jolla selitettiin ulkomaisten nettipalveluiden kautta tapahtuvaa rahapelaamista. Mallissa 1 ainoastaan ikä asiakkuuden alussa selittää, kotimaisten nettipalveluiden kautta tapahtuvaa rahapelaamista tilastollisesti merkitsevällä tasolla ($p = 0,005$). Mallin 1 perusteella vanhempien asiakkaiden todennäköisyys pelata suomalaisten nettipalveluiden kautta on pienempi kuin nuorempien.

Mallissa 2 on lisätty selittäjäksi se, pelaako asiakas myös ulkomaisten nettipalveluiden kautta. Tämän seurauksena asiakkaan ikä menettää tilastollisen merkitsevyytensä ja ulkomaisten nettipalveluiden kautta tapahtuvasta pelaamisesta tulee mallin 2 ainoa tilastollisesti merkitsevä selittäjä ($p < 0,001$). Mallin 2 perusteella asiakkaat, jotka pelaavat ulkomaisten nettipalveluiden kautta, pelaavat muita huomattavasti todennäköisemmin myös suomalaisten nettipalveluiden kautta. Tämän perusteella suomalaisten nettipalveluiden kautta pelaavat ovat ulkomaisten nettipalveluiden kautta pelaavia heterogeenisempi joukko, koska tilastollisesti merkitseviä selittäjiä on molemmissa malleissa ainoastaan yksi.

4 Haittojen vähentäminen ja ehkäisy

Lopuksi esitellään toimenpiteitä, joiden avulla pelaajat voivat itse pyrkiä estämään tai rajoittamaan pelaamistaan tai pelimainoksia silloin, kun ongelmana on juuri ulkomaiset nettirahapelit. Lisäksi pohditaan joitain yhteiskunnan toimia rahapelihaittojen vähentämiseksi myös ulkomaisten pelien osalta.

Rahapelaamisen muutosta tukee ympäristön siivoaminen pelaamisesta muistuttavista vihjeistä. Jos haluaa jatkaa tietoyhteiskunnassa toimimista, verkkoympäristöjen kokonaan välttäminen voi olla mahdoton ajatus. Myös verkkoympäristöään voi kuitenkin muokata. Muokkaamisessa on alkuun työtä, mutta käyttäytymisen muuttuessa verkossa myös algoritmit oppivat, ettei pelimainosten tyrkyttäminen tuolle kuluttajalle ole enää ajankohtaista.

Pelaamista estävät tai rajoittavat toimet

Rahapeliongelmissa auttaviin palveluihin yhteyttä ottavat kysyvät usein apua ja etsivät työvälineitä rahapelaamisen lopettamiseen ja hallitsemiseen. Keinoja on olemassa myös nettipelaamisen osalta. Toimet oman pelaamisen estämiseksi eivät ole vain teknisiä, vaan vahvistavat myös pelaajan omaa toimijuutta rahapelaamisen hallintaan saamiseksi.

Pelitilien sulkeminen

Yli 15 prosentilla tähänkin kyselyyn vastanneista oli yli 10 aktiivista pelitiliä. Pelitilit voi sulkea yksi kerrallaan pelisivujen kautta tai lähettämällä pelintarjoajalle sähköpostia. [A-klinikkasäätiö on koonnut ohjeen, jonka avulla pelitilejä voi sulkea myös kootusti](#). Veikkauksen sivuille on mahdollista asettaa pelikiellot

pelimuotokohtaisesti siten, että on mahdollista jatkaa esimerkiksi Loton pelaamista mutta estää itseltään muut pelimuodot.

Rahankäytön rajoittaminen

Maksukorteille on mahdollista asettaa oman pankin kautta estot verkkomaksuihin. Estoja voi pyytää myös maksuvälittäjille, joita on käyttänyt rahan siirtoihin pelitilien ja pankkitilin välillä. Käyttövaroja tai tarpeellisia menoja varten suunnattua rahaa suojatakseen voi perustaa erillisen tilin, josta ei ole siirtomahdollisuutta takaisin tilille, josta voi tehdä verkko-ostoja. Käteiseksi nostaminen on toimiva keino verkossa pelanneille, joille käteisen käsittely ei aiheuta pelihaluja. Käteinen raha on poissa tililtä, mutta käytettävissä päivittäiseen asiointiin. Yhteisessä taloudessa läheisten kanssa asuvien on mahdollista pyytää läheisiltä tukea rahankäytössä ja sen rajoittamisessa.⁶

Esto-ohjelmat

On olemassa rahapelaamista estämään tarkoitettuja ohjelmia. Ne ovat usein maksullisia, mutta saattavat säästää lisenssin hinnan moninkertaisesti käytössä. Niitä on kaikkein vaikein kiertää heikolla hetkellä. On myös mahdollista käyttää yleisesti selaimiin tai netinkäyttöön tarkoitettuja rajoittavia ohjelmia. Esto-ohjelmista on koottu ohje [Peluurin verkkosivuille](#).

Mainontaa estävät ja rajoittavat toimet

Mainontaa rahapeleistä kohdennetaan internetissä juuri nettikasinoiden suurkuluttajille. Mainosten määrää voi pyrkiä vähentämään pyyhkimällä verkkoympäristöistä jälkiä rahapelaamisesta.

Selain

Rahapelaamiseen käytetyistä selaimista kannattaa tyhjentää evästeet, sivuhistoria ja välimuisti. Näin usein vierailut rahapelisivut eivät tule näkyviin esimerkiksi osoitekentässä, ja tämä on alku myös sille että mainosalgoritmit oppivat ettei mainoksia kannata kohdentaa. Selaimiin on mahdollista lisätä mainonnan estävä *ad blocker* -lisäosa. Selaimen mainosasetukset voi tarkistaa.

Sosiaalinen media

Usein yksityisasetusten alta löytyvät mainosasetukset on hyvä tarkistaa. Esimerkiksi Facebookissa mainosasetuksista löytyy kiinnostuksenkohteet, joiden perusteella mainoksia kohdennetaan. Mainoksia voi myös opettaa. Rahapelimainoksia tai rahapeliaiheisia julkaisuja voi piilottaa tapahtumavirrasta ja merkitä niitä ei-sopiviksi julkaisuiksi. Seurattavien henkilöiden, profiilien ja sivujen joukosta kannattaa karsia kasinot, niitä mainostavat affiliaatit ja muut rahapelejä julkaisuissaan mainostavat tahot. Myös rahapelaamista tai voittoja hehkuttavien kavereiden julkaisuja voi piilottaa.

Sähköposti

Sähköpostimainonnasta eroon pääseminen on vaikeaa, koska mainostus on niin runsasta. Tehokkain keino on vaihtaa sähköpostiosoite kokonaan uuteen. Tällöin kannattaa ottaa käyttöön sellainen sähköpostipalvelu, jossa esimerkiksi kasinomainokset voi ohjata suoraan roskapostiin, ilman että niitä täytyy käydä läpi. Jos sähköpostiosoitteen vaihtaminen ei ole mahdollista, pelimainokset voi ohjata

⁶ Peliklinikalla aiemmin julkaistussa raportissa on avattu laajemmin rahapeliongelmia kohdanneiden auttamista talousvaikeuksissa ja myös läheisten roolia siinä: <http://peliklinikka.fi/wp-content/uploads/2018/01/Talous-ja-velkavaikeuksien-kohtaaminen-rahapeliongelmissa-auttavissa-tuki-ja-hoitopalveluissa-Maria-Heiskanen-2018.pdf>.

roskapostiin. Mainosten ”lopeta tämän uutiskirjeen tilaus” -linkkiä ei kannata klikata. Se vahvistaa mainostajalle, että tätä sähköpostia lukee joku ja mainospostia saattaa tulla entistä enemmän.

Hakukoneet

Google käyttää hakuhistoriaa mainosten kohdentamiseen. Voi viedä aikaa, ennen kuin se unohtaa. On mahdollista kokeilla säätää Googlen mainosasetuksia tai kokeilla muita hakukoneita.

Yhteiskunnan toimet

Kaikkien osalta kanavointi ei ole vastuullista. Suomessa pohditaan, miten kotimainen peliyhtiö voisi parhaalla mahdollisella tavalla houkuttaa tai kanavoida pelaajat pelaamaan omilla sivuillaan ulkomaisten sivujen sijaan, jolloin pelaajat olisivat esimerkiksi pakollisten rajoitusten piirissä. Tämän kyselyn tulokset kertovat vain sellaisista tilanteista, joissa rahapelaamisesta on aiheutunut niin paljon ongelmia, että pelaajat ovat yhteydessä auttaviin palveluihin. Tämä ryhmä käyttää todennäköisesti paljon rahaa ulkomaisilla pelisivuilla, mutta heidän pelaamistaan ei voi käyttää kanavoinnin, eli runsaamman mainostamisen tai houkuttelevampien pelien kehittämisen perusteena. Vastuullinen kanavointi houkuttelee kotimaiselle sivulle pelaajia, joille ongelmia ei ole vielä aiheutunut.

Pelinestot mahdollisiksi heille, jotka sitä toivovat. Suomessakin keskustellaan mahdollisuudesta estää pelaaminen ulkomaisilla sivuilla Suomesta käsin kokonaan joko IP-blokkausta tai maksurajoituksia hyödyntäen. Näiden tulosten ja Peliklinikalla tehdyn asiakastyön kokemuksen perusteella olisi syytä tarjota nykyistä parempia vaihtoehtoja oman pelaamisensa rajoittamiseen niille pelaajille, joilla on voimakas toive ja tahto sitä tehdä. Tähän saattaisi riittää kevyemmätkin toimenpiteet kuin ulkomaille pelaamisen estäminen kaikilta. Viranomaistaho voisi esimerkiksi ylläpitää rekisteriä, johon itsensä lisäämällä saisi samalla kertaa pelinestot ja mainostuskiellot kaikkiin niihin nettikasinoihin, jotka tällaista rekisteriä olisivat sitoutuneet noudattamaan.

Ongelmien tunnistaminen ennen ulkomaille siirtymistä. Tämän kyselyn vastauksissa ulkomaisten nettipelien ongelmien vakavuus korostui. Liikettä Veikkauksen peleistä ulkomaisiin peleihin on selvästi näkyvissä. Osa kertoi aloittaneensa pelaamisen Veikkauksella, toiset kuvasivat siirtyneensä ulkomaisille sivuille sen jälkeen, kun Veikkauksen pelirajoitukset olivat tulleet täyteen. Veikkauksen pelejä pelanneiden joukosta voitaisiin pyrkiä tunnistamaan mahdollisista ongelmista kertovaa pelikäyttäytymistä. Verkkoympäristön siivoaminen rahapeleistä vaatii pelaajalta nykyisin useita ja monimutkaisia toimenpiteitä, ja keskitetyt, viranomaisten ylläpitämät työkalut olisivat siinä avuksi. Voitaisiin myös miettiä, olisiko mahdollista kehittää yksi tehokas pelinesto-ohjelma, jota voisi tarjota myös Veikkaukselle pelinestojäsenasettaneille.

Velkaantumisen ehkäisy tärkeää. Suurempien voittojen tavoittelu voi liittyä esimerkiksi pyrkimykseen ratkaista jo syntyneitä talousongelmia. Velkaantuminen näyttäisi olevan yhteydessä nettipelaamiseen, ja ulkomaisten nettipelien tuomien ongelmien vakavuus saattaakin liittyä juuri taloudellisten ongelmien kasvuun. Suuremmat panokset tarkoittavat myös suurempia häviöitä. Ongelma saattaakin kärjistyä ja kasvaa uudenvälisiin mittasuhteisiin juuri silloin, kun siirrytään pelaamaan ulkomaisilla sivuilla. Kulutusluottojen ja pikalainojen saamisen ja mainostamisen rajoittaminen, positiivinen luottotietorekisteri, lainojen korkokatto ja velkaongelmissa auttavien palvelujen riittävät resurssit ovatkin tärkeitä keinoja myös rahapeliongelmiensa syvenemisen estämiseksi.

Mainonnan hillintä on yhteinen haaste. Vastaajat kuvasivat ulkomaisten peliyhtiöiden mainontaa runsaaksi. Esimerkiksi tarinat suurista voitoista olivat saaneet kokeilemaan ulkomaisia kasinosivuja. Omasta verkkoympäristöstä voi pyrkiä vähentämään rahapelimainontaa, mutta myös yhteiskunta voi mainontaa tehokkaasti valvomalla ja rajoittamalla tukea pelaajia ja ehkäistä ongelmia.

Haittojen vähentämisessä tarve kokonaisvaltaiselle tarkastelulle. Tarve yhteiskunnan ponnistuksille rahapelihaittojen vähentämiseksi myös ulkomaisten nettipelien osalta on näiden tulosten perusteella entistä ajankohtaisempia. Peliklinikan asiakasaineistojen pitkittäistarkastelussa nettipelaamisen osuus näyttäisi kasvavan. Kokonaisvaltaisen rahapelipoliittisen ohjelman tarve on ilmeinen, jotta voidaan tarkastella kokonaiskuvaa yksittäisten rahapelijärjestelmän muutosten sijaan.

Jokaista autetaan. Yleistynyt puhe siitä, että pelattua rahaa valuu ulkomaille, vaikka ongelmat jäävät hoidettavaksi Suomeen, saattaa aiheuttaa epävarmuutta pelaajalle tämän oikeudesta palveluihin. Rahapeliongelma on usein pelaajaa ja tämän läheisiä voimakkaasti vahingoittava, riippumatta siitä millaisista peleistä ongelmat ovat syntyneet. Rahapeliongelmaan haetaan nykyiselläänkin apua usein vasta kun ongelmat ovat kärjistyneet. Auttavien palvelujen vahva viesti onkin, että jokainen pelaaja ja läheinen on oikeutettu apuun ja tukeen.

Liite 1.

Kysely rahapelaamisesta

Pyydämme sinua osallistumaan lyhyeen kyselyyn, jossa kysytään millaiset rahapelit aiheuttavat sinulle ongelmia. Toivomme kyselyyn vastaajia, jotka ovat hakemassa apua tai hoitoa omaan rahapeliongelmaansa. Lisätietoja kyselystä on tämän lomakkeen lopussa.

1. Aiheuttavatko seuraavat rahapelit tällä hetkellä tai ovatko ne aiemmin aiheuttaneet sinulle ongelmia?

	En ole pelannut	Ei ole aiheuttanut ongelmia	On aiheuttanut joitakin ongelmia	On aiheuttanut paljon ongelmia
Veikkauksen pelit kivijalassa (kaupat, kioskit, ravintolat, pelisalit, kasino)	☐	☐	☐	☐
Veikkauksen nettipelit	☐	☐	☐	☐
Ulkomaiset nettirahapelit tai PAF (mikä tahansa muu kuin Veikkauksen pelisivusto; esim. Unibet, Betsson, Casinohuone, Mr. Green, SuomiCasino jne.)	☐	☐	☐	☐

2. Kuinka monta aktiivista pelitiliä sinulla on internetissä tällä hetkellä tai oli juuri ennen kuin lopetit pelaamisen (mukaan lukien Veikkaus, PAF ja kaikki ulkomaiset nettisivut)?

- Ei yhtään
- 1-5
- 6-10
- 11-20
- 21-50
- Yli 50
- En osaa sanoa

3. Jos olet pelannut muita kuin Veikkauksen nettipelejä (esim. PAF, Unibet, Bettson, Casinohuome, Mr Green, SuomiCasino jne.), kerro lyhyesti:

a) millaisia pelejä pelaat tai pelasit (pelisivusto / pelityyppi / pelin nimi jne.)

b) miksi aloitit ulkomaisilla sivustoilla pelaamisen

4. Haluatko kertoa lisää tästä aiheesta? (Voit jatkaa kääntöpuolelle)

Liite 2.

Tietoja kyselystä

Kyselyn tarkoitus

Kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa erityisesti ulkomaisilla nettikasinoilla pelaamisesta. Tietoa käytetään viestinnässä ja vaikuttamisessa siihen, miten suomalaista pelikenttää säännellään.

Kyselyn toteutus

Kysely tehdään aikavälillä 14.1.–1.2.2019 kaikissa Peliklinikan palveluissa (Peluuri, Peli poikki, avohoito, Tiltti) sekä Pelirajat'on-ryhmissä helmikuussa. Lomakkeessa on neljä kysymystä, joihin vastaamiseen kuluu aikaa noin 3–5 minuuttia.

Osallistuminen on vapaaehtoista

Osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisesi tai peruuttaa osallistumisesi syytä ilmoittamatta milloin tahansa. Keskeyttäminen tai peruuttaminen eivät vaikuta hakemaasi palveluihin tai tukeen. Jos sinulla on kysyttävää, voit olla yhteydessä tutkimuksesta vastaaviin henkilöihin. On ensiarvoisen tärkeää, että juuri sinä vastaat. Antamasi tiedot ovat korvaamattomia.

Tulosten raportointi

Lomakkeeseen vastataan anonymisti eikä raportoinnista voi tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Tulokset raportoidaan Peluurin, Peliklinikan ja Sospedin verkkosivuilla ja vuosikertomuksissa.

Lisätietoja:

tutkija Maria Heiskanen maria.heiskanen(at)hus.fi puh. 040 6811 082
yksikön päällikkö Inka Silvennoinen inka.silvennoinen(at)peluuri.fi puh. 040 760 8507
projektipäällikkö Corinne Björkenheim corinne.bjorkenheim(at)hus.fi puh. 040 175 8244

Liite 3.

34. Pelaamasi pelit:

1. Merkitse pelaamasi pelit rastilla ruutuun .

2. Merkitse pelaamisen tapa pelityypin oikealle puolelle jokaisen pelaamasi pelin osalta. Jos pelaat peliä sekä netissä että livenä, rastita molemmat tai kaikki kolme vaihtoehtoa.

3. Ympyröi lopuksi sinulle eniten ongelmia aiheuttava peli/pelitapa . Voit ympyröidä useamman kohdan, jos sinulla ei ole yhtä selkeää ongelmapeliä.

Pelaamasi pelit		Pelaan livenä (esim. kaupat, kioskit, pelisalit, yms.)	Pelaan	Pelaan netissä	Pelaan netissä ulkomaille
			netissä kotimaisia (Veikkaus)	tai Ahvenanmaalle (Paf, Unibet, PartyPoker tms.)	
Raha-automaatit	☐	→	☐	☐	☐
Pokeripelit (pois lukien raha-automaattipokeri)	☐	→	☐	☐	☐
Kasinopöytäpelit (esim. ruletti, pois lukien pokeri)	☐	→	☐	☐	☐
Pelaaminen Grand Casinolla	☐	→	☐		
Numeroarvontapelit (esim. Keno, Syke)	☐	→	☐	☐	☐
Raha-arvat (esim. Ässä-arpa)	☐	→	☐	☐	☐
Vedonlyöntipelit (esim. Pitkäveto)	☐	→	☐	☐	☐
Bingo	☐	→	☐	☐	☐
Totopelit ja Raviveikkaus	☐	→	☐	☐	☐
Vakioveikkaus	☐	→	☐	☐	
Lottopelit	☐	→	☐	☐	☐
Yksityinen vedonlyönti tai korttipeli rahapanoksin	☐	→	☐		
Tv-pelit (tekstiviesti visailupelit)	☐				
Tietokone- ja konsolipelit	☐				
Jokin muu, mikä? _____	☐	→	☐	☐	☐

Liite 4.

Logistinen regressiomalli: Pelaa rahapelejä nettipalveluiden kautta						
	Regressiovakio	Regressiovakion keskivirhe	p-arvo	Vetosuhde	Vetosuhteen 95% luottamusväli	
					Yläraja	Alaraja
Nainen*	0,851	0,561	0,129	2,343	0,781	7,030
Ikä asiakkuuden alussa	-0,049	0,010	0,000	0,952	0,934	0,970
Ei maahanmuuttajataustaa*	0,749	0,324	0,021	2,115	1,120	3,995
Ei alle 18 vuotiaita lapsia*	-0,408	0,293	0,164	0,665	0,374	1,181
Ei parisuhteessa*	0,031	0,238	0,898	1,031	0,646	1,644
Ei ansiotyössä*	-0,340	0,318	0,285	0,712	0,382	1,327
Koulutustaso	0,159	0,100	0,111	1,172	0,964	1,425
Koettu psyykinen terveydentila	0,180	0,135	0,182	1,198	0,919	1,560
Koettu fyysinen terveydentila	-0,163	0,145	0,262	0,850	0,640	1,129
Ei käytä masennus- tai mielialälääkkeitä*	0,610	0,234	0,009	1,841	1,164	2,912
Tulotaso	0,205	0,116	0,077	1,227	0,978	1,539
Alkoholinkäytön riskiraja ei ylity*	-0,084	0,225	0,709	0,919	0,591	1,429
Ei ole ottanut pikavippejä*	-1,069	0,224	0,000	0,343	0,221	0,533
Ei ole aloittanut rahapelaamista alaikäisenä*	0,089	0,256	0,727	1,094	0,663	1,805
Kaikkiruokaisuus	0,197	0,053	0,000	1,218	1,097	1,352
Alle 18 vuotiaita lapsia * sukupuoli	-1,201	0,624	0,054	0,301	0,089	1,022
Vakio	0,949	0,819	0,247	2,583		

* Dikotomisissa muuttujia verrataan indikaattoriin, joka saa vetosuhteen 1. Indikaattorina toimii dikotomisen muuttujan toinen luokka, jota ei ole esitetty taulukossa tilan säästämiseksi

Liitetaulukko 1. Logistinen regressiomalli rahapelien pelaamisesta nettipalvelujen kautta Peliklinikan avohoidon asiakkailla 2011-5/2018 (N = 652).

Logistinen regressioanalyysi: Nettipelaaminen, ulkomaiset palvelut							
	Regressiokerroin	Regressiokertoimen keskivirhe	Vapausasteet	p-arvo	Vetosuhde	Vetosuhteen 95 % luottamusväli	
						Alaraja	Yläraja
Ikä asiakkuuden alussa	-0,069	0,014	1	0,000	0,933	0,908	0,959
Nainen	-0,117	0,248	1	0,637	0,890	0,547	1,447
Mies					1,000		
Ei maahanmuuttaja-taustaa	0,960	0,269	1	0,000	2,613	1,542	4,426
Maahanmuuttaja-tausta					1,000		
Ei parisuhteessa	-0,126	0,203	1	0,535	0,882	0,593	1,312
Parisuhteessa					1,000		
Ei ansiotyössä	-0,321	0,278	1	0,249	0,726	0,421	1,252
Ansiotyössä					1,000		
Koulutus	0,137	0,086	1	0,112	1,147	0,968	1,358
Koettu psyykinen terveydentila	0,069	0,119	1	0,560	1,072	0,849	1,354
Koettu fyysinen terveydentila	-0,352	0,131	1	0,007	0,704	0,544	0,909
Kuukausitulot (netto)	0,296	0,101	1	0,003	1,344	1,103	1,639
Rahapelaamisen aloittamisikä	0,004	0,014	1	0,800	1,004	0,976	1,032
Rahapeliongelman syntymiseen kulunut aika	-0,017	0,017	1	0,311	0,983	0,950	1,016
Ei pelaa suomalaisissa nettipalveluissa	-1,302	0,191	1	0,000	0,272	0,187	0,396
Pelaa suomalaisissa nettipalveluissa					1,000		
Vakio	2,450	0,703	1	0,000	11,591		

Liitetaulukko 2. Logistinen regressiomalli ulkomaisten nettipalvelujen kautta pelaamisesta Peliklinikan avohoidon asiakkailla 2011-5/2018 (N = 652).

Nettipelaaminen suomalaisissa palveluissa: Logistinen regressioanalyysi

		Regressiokerroin	Regressiokertoimen keskiarvo	P-arvo	Vetosuhde	Vetosuhteen 95 % luottamusväli	
						Alaraja	Yläaraja
Malli 1	Ikä asiakkuuden alussa	-0,034	0,012	0,005	0,967	0,944	0,990
	Nainen	-0,185	0,220	0,401	0,831	0,540	1,279
	Mies				1,000		
	Ei maahanmuuttajataustaa	0,156	0,245	0,525	1,169	0,723	1,890
	Maahanmuuttajatausta				1,000		
	Ei parisuhteessa	-0,061	0,187	0,743	0,941	0,652	1,357
	Parisuhteessa				1,000		
	Ei alle 18-vuotiaita lapsia	-0,285	0,194	0,141	0,752	0,514	1,099
	Ainakin yksi alle 18-vuotias lapsi				1,000		
	Ei ole ansiotyössä	-0,230	0,252	0,361	0,794	0,485	1,302
	Ansiotyössä				1,000		
	Koulutus	0,085	0,076	0,264	1,089	0,938	1,265
	Tulotaso	0,084	0,090	0,351	1,087	0,912	1,296
	Rahapelaamisen aloittamisikä	-0,016	0,013	0,225	0,985	0,960	1,010
	Koettu psyykinen terveydentila	-0,041	0,107	0,702	0,960	0,778	1,184
	Koettu fyysinen terveydentila	0,109	0,114	0,339	1,115	0,892	1,394
	Rahapeliongelman syntymiseen kulunut aika pelaamisen aloittamisesta	0,017	0,015	0,266	1,017	0,987	1,047
Vakio	1,125	0,622	0,071	3,080			

Liitetaulukko 3. Logistinen regressiomalli 1 kotimais(t)en nettipalvelu(je)n kautta pelaamisesta Peliklinikan avohoidon asiakkailta 2011-5/2018 (N = 652).

		Regressiokerroin	Regressiokertoimen keskivirhe	P-arvo	Vetosuhde	Vetosuhteen 95 % luottamusväli	
						Alaraja	Yläraja
Malli2	Ikä asiakkuuden alussa	-0,016	0,013	0,209	0,984	0,960	1,009
	Nainen	-0,166	0,227	0,465	0,847	0,542	1,322
	Mies				1,000		
	Ei maahanmuuttajataustaa	-0,118	0,260	0,651	0,889	0,534	1,480
	Maahanmuuttajatausta				1,000		
	Ei parisuhteessa	-0,042	0,194	0,829	0,959	0,655	1,403
	Parisuhteessa				1,000		
	Ei alle 18-vuotiaita lapsia	-0,198	0,203	0,328	0,820	0,551	1,220
	Ainakin yksi alle 18-vuotias lapsi				1,000		
	Ei ole ansiotyössä	-0,155	0,261	0,553	0,856	0,514	1,429
	Ansiotyössä				1,000		
	Koulutus	0,049	0,079	0,535	1,050	0,899	1,227
	Tulotaso	0,012	0,093	0,901	1,012	0,842	1,215
	Rahapelaamisen aloittamisikä	-0,016	0,013	0,224	0,984	0,959	1,010
	Koettu psyykinen terveydentila	-0,057	0,111	0,611	0,945	0,760	1,175
	Koettu fyysinen terveydentila	0,186	0,119	0,118	1,205	0,954	1,522
	Rahapeliongelman syntymiseen kulunut aika pelaamisen aloittamisesta	0,021	0,015	0,179	1,021	0,991	1,052
	Ei pelaa ulkomaisten nettipalveluiden kautta	-1,282	0,191	0,000	0,278	0,191	0,403
	Pelaa ulkomaisten nettipalveluiden kautta				1,000		
	Vakio	1,299	0,649	0,045	3,666		

Liitetaulukko 4. Logistinen regressiomalli 2 kotimais(t)en nettipalvelu(je)n kautta pelaamisesta Peliklinikan avohoidon asiakkailla 2011-5/2018 (N = 652).